

Nezaboravni su primeri borbenosti rudarske čete kao i rudara boraca širom naše zemlje. Odlučeno je da se Senjski Rudnik pretvori u Grad Muzej. Geografski, Senjski Rudnik pripada Resavskom kraju. Smešten je u jednoj od mnogobrojnih živopisnih udolina, nad kojom se šumeći nadvijaju bukove šume i stara crnogorica. Životno i teritorijalno pripada porodici Resavsko-moravskih rudnika, najvećem proizvođaču mrkog uglja u Srbiji. Posle 120 godina života rudnik i dalje aktivno radi. Dao je mnogo on i staroj Topolovnici u Kragujevcu i Srbiji i Jugoslaviji. Nemci ga ostaviše zapaljenog i skoro uništenog. A sada će njemu da se vrati sve!

Predviđeno je da se radovi izvode u dve faze:

U prvoj fazi - radi se na adaptaciji najstarijeg okna zvanog "Aleksandrov Potkop", koje će služiti budućim rudarskim stručnjacima kao sredstvo za očiglednu nastavu, a drugim posetiocima pružaće uzbudljiv trenutak i šetnju podzemnom galerijom. Oko jame bi se uredile postojeće kovačke i stolarske radionice nastale 30-ih godina. Zatim veliki plato, kao izložbeni otvoreni prostor za velike trodimenzionalne predmete - eksponate koji su tehničkim razvojem izgubili svoje mesto u proizvodnji. Sadašnjim radovima na zgradi Muzeja i izvesnim adaptacijama u izložbenom prostoru stvaraju se uslovi za prikaz tehničkog razvoja ugljarstva od dleta i čekića pa do najmodernijih mašina koje se danas nalaze u rudnicima. Za smeštaj gostiju i stručnih ekskurzija uređiće se hotelski smeštaj B i C kategorije.

Izvođački projekti za prvu fazu izrađeni su i pristupilo se realizaciji postupno po navedenim objektima. Ovaj program će finansirati radna organizacija "Rembas".

Druga faza - bi zahvatila adaptaciju ostalih objekata u naselju: škole, Dom kulture, sportskih terena, kao i izvesnih zgrada meštana. Obzirom na izvanredne klimatske i prirodne uslove kao i odlične saobraćajnice, koje će svojom izgradnjom činiti jedan poluprsten putne mreže i otvor ka magistralnom putu, došlo bi do razvoja turizma u ovom kraju. Očekuje se pomoć i drugih organizacija, kao i Republike, za uspešno dovršenje započetog projekta.

Milošević Milosav

Vučković Predrag

GRADSKI MUZEJ SOMBOR

Muzej u Somboru ubraja se među najstarije institucije ove vrste u Vojvodini. Osnovalo ga je Istorijsko društvo Beč-Bodroš Županije još 1883. godine.

Na osnovu jedne skupštinske odluke godine 1884. sekretar Istorijskog društva dr. Margalić putem oglasa u listovima traži poklone za Muzej, koji ima sledeća planirana odeljenja: numizmatičku i arheološku zbirku, zbirku dokumenata, pečata i grbova, knjige stampane ili u rukopisu, monografije, rasprave i geografske karte koje se odnose na prošlost Bačke, zbirku savremenih

Halštatska nekropola kod Doroslava (Sombor)

knjiga, političkih i dr. listova. Za tri godine sakupilo se toliko materijala da je na odborskoj sednici, održanoj 30. juna 1885. godine, odlučeno da se pokrene stručni list Evkonyv -- "Godišnjak". On je izlazio tromesečno u sveskama, a prva sveska je izašla te iste godine.

Godine 1903. Muzej Društva je imao tri izložbene prostori-rije, a kustos Lajoš Reidiger je prvi put doveo zbirku u takav red da se Muzej mogao otvoriti i za publiku. Otvaranju je pre- hodilo naučna obrada i inventarisanje muzejskih predmeta, što je državna inspekcija poverila dr. Beli Černi. Na osnovu toga je izrađen muzejski kalauz, ilustrovani katalog. Državna inspekcija je 1904. godine podigla od države subvenciju od koje se 500. kru- na moglo upotrebiti za arheologiju a 400 na etnografiju.

31. maja 1908. godine Društvo je proslavilo 25 godina svoga rada svečanom sednicom, kojom prilikom je izdat tzv. Reper- torijum, u kojem su po azbučnom redu raspoređeni svi dotadašnji članci u "Godišnjaku" po piscima i po naslovima.

Broj predmeta 1908. godine iznosio je u arheološkoj i nu- mizmatičkoj zbirci 9.970, etnografskih predmeta je bilo 1.067, umetničkih 84, knjiga 816, ukupno 11.937.

Dugogodišnji razvoj Muzeja vezan je za ime Kalmana Gubice koji je vodio arheološka i etnološka istraživanja, radio na sre- đivanju i publikovanju muzejske građe.

Aprila meseca 1941. godine, nakon ulaska mađarske okupa- torske vojske u Sombor, Muzej je stavljen pod kontrolu mađarskog državnog inspektorata za muzeje. Arheološka zbirka je proučavana, katalogizirana i sređivana od strane stručnjaka iz Segedina: Ba- nera, Parducz, Koreka i drugih. Muzej je otvoren za publiku 12. XI 1942. godine. Prilikom odlaska okupatora 1944. godine sav materijal Muzeja je spakovan u sanduke i smešten u podrum Grad- ske kuće, kojom prilikom je dosta materijala nestalo i oštećeno.

Januara meseca 1945. godine Gradski narodni odbor stavio je na raspolaganje kuću Lederer Julije za potrebe Muzeja. Nakon oslobođenja, pre otvaranja, na organizovanju Muzeja radili su Milan Konjović, slikar, Herceg Janoš, književnik i Jenovac Ste- van, slikar.

20 oktobra 1945. godine Veljko Petrović, književnik, sve- čano je otvorio Muzej. U to vreme arheološko i etnografsko ode- ljenje Muzeja još nije radilo zbog nedostatka stručnjaka. Za li- kovno odeljenje je Muzej preuzeo na privremeno izlaganje galeri- ju slika Pavla Beljanskog.

Decembra 1952. godine dr. Imre Frej je darovao Muzeju svoju privatnu zbirku koja se sastojala od 1.200 arheoloških predmeta, 11.000 numizmatičkih i vrlo vrednu stručnu numizmati- čku literaturu.

Za proteklih 90 godina postojanja Muzeja radnici Muzeja su uspeali da prikupe, putem iskopavanja, otkupa ili poklona fond vrlo vrednih muzejskih eksponata od preko 30.000. Veliki broj ovih eksponata bio je zastupljen na mnogobrojnim izložbama u Jugoslaviji i van nje, a jedan deo je reprezentovao i jugoslo- vensku umetnost u Parizu na izložbi "Umetnost na tlu Jugoslavije".

Deo materijala iz muzejskih zbirki je fragmentarno izlagan na pojedinim tematskim izložbama, ali sve do maja 1973. godine nije se radilo na kompletiranju neke celine u vidu stalne postavke. Na takvo stanje je ranijih godina uticalo nedostatak kadrova, a od 1960. godine u izložbenim prostorijama Muzeja održavana je "Likovna jesen", tako da se nije moglo raditi na realizaciji jedne stalne postavke.

Do 1973. godine Muzej je realizovao veliki broj izložbi tematskog karaktera, a maja 1973. godine, povodom proslave 90 godina postojanja Muzeja otvorena je jedna vrsta predhodnice stalne postavke "Prošlost kroz muzejske zbirke", koja je konceptijski tako zamišljena i realizovana da se nakon kompletne adaptacije Muzeja može uklopiti u stalnu postavku.

Sama postavka je kompleksnog karaktera a zamisao je bila da se putem arheološkog, etnografskog i istorijskog materijala prezentira javnosti istorijat Sombora i okoline.

Po mišljenju kompetentnih stručnjaka izložba je ispunila svoj cilj i ubraja se u red modernih i savremenih izložbi.

Od značajnijih izložbi tematskog karaktera, realizovanih u periodu 1974/75. godina, povoljno ocenjenih od stručnjaka i javnosti, a i dosta dobro posećenih pomenućemo izložbe:

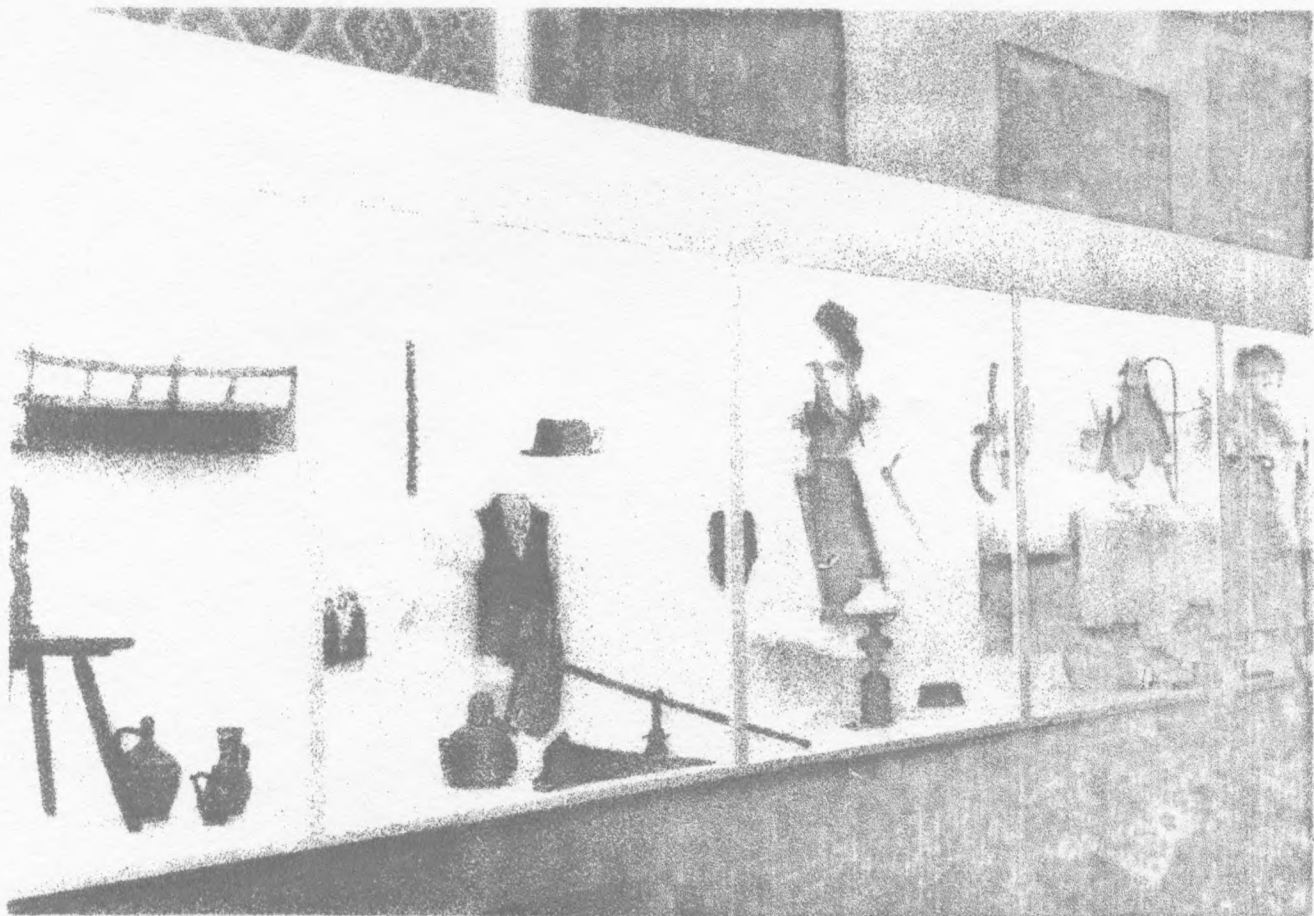
- "Batinska bitka", otvorena 9.XI.1974. godine povodom 30 godina batinske bitke. Izložba je obišla skoro sve veće centre u Vojvodini, a videlo ju je preko 100.000 ljudi.
- "Čovek ratnik"-arheološko-istorijska izložba na kojoj je putem trodimenzionalnih predmeta, fotosa i rekonstrukcija dat presek razvitka čovekovog naoružanja od neolita do drugog svetskog rata.

Na polju naučno-istraživačkih i sabiračkih poslova glavna preokupacija zadnjih godina kustosa gradskog Muzeja u Somboru je rad na prikupljanju istorijske građe vezane za Radnički pokret i NOB, šokačkih narodnih običaja i nošnji, arheološkom istraživanju halštatske nekropole kod Doroslava.

Muzej u Somboru trenutno raspolaže sa 800 m² izložbenog prostora, (u planu je skora adaptacija još jednog krila zgrade, gde će se dobiti još oko 500 m²), depoi su smešteni na prostoru od oko 400 m², a preparatorska i konzervatorska radionica su opremljeni savremenim tehničkim pomagalicama za uspešnu zaštitu muzejskog materijala.

Vredno je napomenuti i to da je Muzej u toku 1974/75. godine, zahvaljujući fondu "Laza Kostić" i Zajednici kulture opštine Sombor, uspeo da otkupi stilski salon i delove radne sobe pesnika Laze Kostića koji će biti prezentirani, kao i memorijalna soba književnika Veljka Petrovića, nakon adaptacije trećeg krila zgrade Muzeja.

Trajković Čedomir

Gradski muzej Sombor - dio stalnog postava